

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesecna naročnina 11.— Kr. za inozemstvo 15.20 Kr.
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno delovnem zavodu: Ljubljana, Slov. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Fuoco d'artiglieria

sul fronte egiziano — Attacco aereo sulla stazione ferroviaria di El Hammam

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 29 settembre il seguente bollettino di guerra n. 855:
Sul fronte egiziano fuoco d'artiglieria particolarmente vivace nel settore settentrionale.
Nostri velivoli di assalto hanno bombar-

dato e mitragliato, in prolungata azione notturna, la stazione ferroviaria di El Hammam.
Il nemico ha compiuto una nuova incursione su Tobruk, durante la quale un aereo, colpito dalla difesa della piazza, è precipitato in fiamme.

Topniški ogenj v Egiptu

Letalski napad na postajo el Hammam

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil naslednje 855. vojno poročilo:
Na egiptski fronti je topniška delavnost zlasti živahna v severnem odseku.
Naša napadalna letala so bombardirala in obstreljevala s strojnimi in dolgi potnišni akcijski železniško postajo v El Hammamu.
Sovražnik je izvršil nov polet nad Tobruk, v teku katerega je tamošnja obramba zadela eno sovražno letalo, ki je treščilo v plamenih na tla.

beden od mnogih ciljev ni bil dosežen. Med temi je bil tudi cilj, katerega v načrtu niso omenjali, katerega pa je angleško poveljništvo upalo doseči, to je olajšanje na fronti pri El Alameinu. Sovražnik je mislil, da bo izvedba napadov v tako oddaljenih predelih prisilila naša poveljstva odvzeti z glavne fronte kontingente in jih poslati drugam, kjer bi bili bolj potrebni. Toda čet ni bilo treba premestiti in niti rezerve niso bile potrebne za pomoč.

Sovražnik ves teden ni poizkušal z nobeno posebno akcijo vzdolž fronte pri El Alameinu. Nasprotno, ves teden je vladal na vsej tej fronti nenavaden mir. Važno je, da je Alexander po popolnem izjalovljenju angleškega napadnega načrta smatral za bolj pametno zapreti se za lastne meje in ni več poizkušal z nadaljnjimi pustolovčinami.

Visoka nemška odlikovanja

Operacijsko področje, 29. sept. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani v Severni Afriki). Hitler je odlikoval generala Luigi Grossa, polkovnika Piacentini in polkovnika Giuseppe Ferraguta ter podpolkovnika Francesca Cutullo z železnim križcem 2. razreda. Marshal Rommel je osebno čestital odlikovanemu, ko jim je izročil odlikovanja.

Duce o pomenu in nalogah znanstvenega dela

Osebnost je prisostvoval odličnemu zborovanju Družbe za napredek znanosti

Rim, 29. sept. Duce se je popoldne udeležil 41. zborovanja Italijanske Družbe za napredek znanosti. Svečana vojna skupščina Italijanske misli, sklicana v materinskem Rimu tik pred 20letnico režima, ni mogla dobiti večje posvetitve kakor s to visoko navzočnostjo. Duce je prispeval na zborovanje ob 16.15. Sprejeli so ga ministar za narodno vzgojo Bottai, predsednik družbe Amelio, rektor de Francis in generalni tajnik Silla. Duce se je udeležil najbolj odlične skupščine, ki jo je univerza mogla sklicati.

V veliki avli fakultete za slovostvo so bili navzoči člani vlade in direktorja Stranke, akademiki Italije, mnogi zastopniki univerze in znanstvenih zavodov Italije. Oborožene sile so zastopali šef glavnega stana generala Cavallero in predstavniki drugih vojaških edicij. Po pozdravu Duceja, ki ga je odredil podtajnik Stranke Ravasio, in po dolgi navdušenosti ovacijah je senator D'Amelio naslovil na Duceja besede globoke hvalečnosti zaradi izredno visoke časti, ki jo je izkazal s svojo navzočnostjo Družbi za napredek znanosti, omenjajoč, da je Duce član družbe že dolga leta. Ob ponovnih ovacijah se je Duce dvignil in je govoril:

Ducejev govor

Duce je izjavil:

»Moja navzočnost na tem vašem zborovanju, tovariši, vam hoče dokazati, s kakšno živno zanimanjem in globoko simpatijo sem sledil in sledim udeleževanju Italijanske Družbe za napredek znanosti. Ta simpatija izvira iz prepričanja, ki ni nič manj globoko, da je naša družba bila in bo vedno naša zvesta svojem programu, ki obstoja v pospeševanju, vzpostavljanju, napredovanju in spopolnjevanju italijanske znanosti na vseh področjih, od področja, ki ga bom imenoval, da se razumemo, fizičnega, do onega moralnega značaja. Značilno je dejstvo, da vaše zborovanje sovpada s proslavo fašistične 20letnice. Hočem tolažiti ta dogodek kot priznanje za vaše strani za sistematično prizadevanja režima v prid znanosti in italijanskim znanstvenikom. — (Dolgo, izredno živahno odobravanje).
Še važnejše pa je dejstvo, da se vrši zborovanje v vojnem času, ki obvezuje vse in vsakogar za zmago. Jaz računam z delom italijanskih znanstvenikov ne samo v smislu, ki ga hočem imenovati količinskega, temveč v še važnejšem smislu, ki ga hočem imenovati kakovostnega. Najti in izslediti vse, kar je mogoče sploh najti in izslediti za kar najbolj naglo in triumfalno našo zmago, to je povelje, ki ga dajem italijanskim znanstvenikom. Zdaj pa lahko pričnete debatovati o vprašanju, ki je na dnevnem redu, ter vas prosim, da to storite s popolno mirnostjo in se ne menite za mojo navzočnost. Jaz sem tukaj, da poslušam in da se morda tudi učim.«

Ducejeve besede so zborovalci sprejeli z gorečim odobravanjem. Takoj nato se je pričelo delo odseka za pravne vede. Govorili so Giovanni Novelli, o novih obzorjih prava po italijanski kodifikaciji v novem redu z odnosom na kazensko pravo, profesor Filippo Crispini s milanske univerze

o funkciji kazni po nazoru Benita Mussolinija, profesor Artur Santoro z univerze v Pisi o sodobnih zakonodajnih tendencah v kazenskih zadevah.

Razveseljive posledice fašistične kazenskopravne reforme

Zelo zanimiva so bila izvajanja profesorja Novellija zlasti zaradi podatkov, ki jih je navajal. Poudarjajoč učinke fašistične kazenske reforme, je govoril poročal po statističnih podatkih o upadanju zločinstva v Italiji. Po teh podatkih izhaja, da so se zločini na vsake 100.000 prebivalcev zmanjšali od 1.868 v letu 1923 na 1.079 v letu 1940, kar predstavlja zmanjšanje za 42,45 odstotkov. Poudaril je nato posebno stanje za mladoletne, katerih je bilo leta 1932, obsojenosti za zločine 7.150, leta 1940 pa samo 2.200. Odlični prenos vprašanja mladoletnosti s kazenskega na socialno področje, je bil storjen z zakonom 27. maja 1935 o ustanovitvi in delovanju sodišča za mladoletne, kajti z enotnim pogledom na to vprašanje so bile izdane dolžne norme, ki so postavile v ospredje proučevanje in obravnavanje mladoletniške osebnosti, v kolikor se nanaša direktno ali indirektno na možnost krenitve na napačno pota. Fašistična kultura pa se ni ustavila pri tem, temveč, je naknadno z zakonodajnimi ukrepi spopolnila kazensko reformo, ki jo je pričel Rocco zakonik. Govornik je omenil ukrep, s katerim je bilo zaščiteno materinstvo, objavo prvega civilnega zakonika, ki rešuje vprašanje mladoletnosti, ki so prepričani sami sebi ali v nevarnosti, da se izpridijo, ter še druge v to področje spadajoče odredbe.

Drugo je bilo poročilo profesorja Crispinija, ki je obširno podprl Ducejevo misel o funkciji kazni, kakor izhaja iz programatičnih izjav fašizma, iz samih izjav Duceja in njegovih sodelavcev v ministrstvu za pravosodje.

Italijanski zgled za druge države

Ob koncu debate je Duce zopet povzel besedo in zaključil razgovore, pojasnjujoč nekatere točke. Omenil je, kako tvori v fašistični korporaciji glavni del načel ključne šole v kazenskih zadevah in glavni del načel nasprotne pozitivistične šole srečno sintezo tako da predstavlja zgled napredka s pravnega in človeškega stališa v italijanskem življenju in je tudi zgled za druge države. Država je tako močan in svečan organ, da odklanja pojem masovnega nad posameznikom, ima pa dolžnost braniti družbo. Kazen ustreza in se meri po pojmu socialne obrambe. To je pojem, ki ne nasprotuje pojmu poboljšanja krivcev, kadar je to mogoče, kar tudi odgovarja izrazito socialnim smotrom.

Ducejeve besede so navzoči sprejeli zopet z navdušenostjo manifestacijo, ki je trajala več minut. Potem ko je odgovoril na goreči pozdrav zbranih, je Duce odšel iz dvorane, razgovarjajoč se prireditelja z raznimi najbolj vidnimi osebnostmi tega važnega znanstvenega zbora.

Napredovanje v kavkaških gorah

Zavzetje močnih sovražnih postojank v gorskem terenu — Vdor v severni del Stalingrada — Uspešen napad na Arhangelsk

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. sept. s. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Na Kavkazu in južno od Tereka so zavzele nemške čete v težko prehodnem in gozdnatem gorskem terenu močno zgrajene in trdovratno branjene sovražnikove postojanke. Letalstvo je bombardiralo pristaniško področje v Tuapseju in poškodovalo na Črnem morju dve ladji srednje velikosti.

V boju za Stalingrad je napad v teku večeršnjega dneva v ogorčenih borbah privedel tudi do vdora v severno mestno področje. Sovražnik je brezuspešno nadaljeval svoje razbremenilne napade s severa.

Na fronti ob Donu so madžarske čete uspešno izvedle krajevno napadalno akcijo.

Šibkejši sovražni napadi v srednjem delu fronte so bili zavrnjeni.

V severnem delu fronte so bili med napadom, izvršenem s sodelovanjem kopne vojske in letalstva, uničeni številni sovjetski bunkerji, sovražniku pa zadane hude krvave izgube. Krajevni napadi sovražnika so se izjalovili.

Mestno in pristaniško področje Arhangelska je bilo preteklo noč napadeno z bombami. Nastali so obširni požari.

Nemška bojna letala so dosegla pri dnevnih napadih in v nizkih poletih bombe zadetke na vojaško važnu napravah v več krajih jugovzhodne Anglije. Vzhodno od Great Yarmoutha je bil neki tovorni parnik hudo poškodovan z bombo.

Rusi izgubili v 14 dneh 964 letal

Berlin, 29. sept. s. Iz vojaškega vira poročajo, da je bilo od 15. do 28. septembra na vzhodni fronti uničenih 964 sovjetskih letal. Nemški lovci so od teh sestrelili v letalskih dvo bojih 816, protiletalsko topništvo 131, nadaljnjih 17 letal pa je bilo uničenih na tleh. Na nemški strani so v tem času izgubili 77 letal. Včeraj je nemško letalstvo sestrelilo 50 boljševiških letal. Štiri letala pa je zrušilo protiletalsko topništvo.

Učinkovit letalski napad na skrajnem severu

Berlin, 29. sept. s. Po obvestilih iz vojaškega vira so nemška bojna letala v noči na 28. september napadla z velikim uspehom neko boljševiško letališče severno od Murmansk. Kljub močni protiletalski obrambi so nemška letala ob sijajni vidljivosti bombardirala celo uro naprave, vzletišča in skladišča goriva, v katerih je nastal velik požar. Že ob napadu prvih valov je nastal velik požar v zapadnem delu letališča. Uničena so bila tudi na letališču razmešena letala.

Sovjetska špijonaža na Švedskem

Stockholm, 29. sept. s. Veliko vojaško vohunsko afero v prid Sovjetov so odkrili v Stockholmu. Ruski turistični urad v Stockholmu je bil pravcata vohunsko centrala. Tudi več švedskih državljanov je bilo aretiranih. Najbolj kompromitiran je direktor turističnega urada nek Vasilij Sidorenko, ki je bil v zvezi s številnimi osebam, ki so mu dobavljale obvestila in vesti o švedskih vojaških tajnostih. Neki švedski narednik je priznal, da je dal Sidorenko obvestila o vrsti orožja švedske vojske in da je bil za to obilno poplačan.

Bombe na Anglijo

Berlin, 29. sept. s. Glede uspešnega dnevnega napada, ki so ga nemška bojna letala 28. septembra izvedla nad jugovzhodno Anglijo, se doznavajo iz vojaškega vira, da so večeraj zjutraj nemška letala napadla obalo Essexja ter v nizkem poletu tudi znano tovarno orožja v Chelmsfordu. Bombe velikoga kalibra, vržene iz nizine, so uničile neko veliko poslopje ter povzročile velike požare. Popoldne so druga nemška letala silno napadla vojaške objekte ob vzhodni angleški obali. Napaden je bil tudi konvoj, ki je plul ob obali. Ena ladja srednje tonaže je bila zadeta v polno in je bila hudo poškodovana. Z ladje, ki se ni več premaknila, so se dvigali gosti oblaki dima. V bližini mesta Norwich je bila uničena neka industrijska železnica. Bombe so padle na nove zgradbe in povzročile znatno škodo. Vsa nemška letala so se vrnila na oporišča.

Pruega je, obnovite naročnino!

Nasprotstva med Rusi in Anglesasi

Buenos Aires, 29. sept. s. Vincenc Sheean se bavi v ameriški reviji »Look« s problemi zaveznikov po vojni. Ne pove samo nekaterim Angležem neveselnih resnic glede Indije, temveč načena tudi vprašanje ali ne bi prišlo do usodnega spopada med ruski zahtevami in anglosaskimi, če bi zavezniški zmagali. Sheean piše nadalje med drugim, da je 8 točk atlantske izjave preveč meglenih, da bi bile praktična osnova za mir. Američani bi se morali sporazumeti glede obsega svoje odgovornosti na področju gospodarskega imperializma. Dolga leta so Američani podpirali gospodarske motnje na svetu. Zlorabljali so svojo finančno moč, da bi zadolžili druge narode. Zahtevali so plačilo dolgov, toda so otežkočali uvoz, s katerim bi se dolgov lahko plačali. Ko so se ustvarili za sebe najvišji življenjski standard v zgodovini, so zdaj prisljeni omejiti ga z ogromnimi žrtvami za vojno in za mir.

Angleži se morajo — nadaljuje Sheean — odločiti in povedati, kaj hočejo žrtvovati od svojega starega imperija. Gre za veliko

vprašanje Indije. Večina Američanov trdi, da je hinavsko govoriti o svobodi in demokraciji, dokler Indija ni osvobodjena. Večji del Angležev je mnenja, da je to vprašanje preveč zamotano, da bi moglo biti rešeno z enostavno izjavo o neodvisnosti. Seveda so pa tudi tipični angleški imperialisti, ki trdijo, da je Indija last Anglije in da jo je treba obdržati za vsako ceno, kajti to je edini del imperija, ki prinaša dobiček.

Rusi se morajo odločiti, v koliko so pripravljeni odgovoriti na svoji ideji svetovne revolucije. Niti mi niti Angleži si ne moremo dovoliti, da bi pozabili samo za trenutek, da je Rusija poleg Nemčije največja vojaška sila v Evropi. Ako ne moremo doseči praktičnega sporazuma z Rusijo, bi se anglosasko sile lahko znašle ob zmagi nenadoma v konfliktu z Rusijo. Torej bi postala akutna nevarnost novega konflikta med sedanjimi zavezniki. Treba je — zaključuje Sheean — takoj odstraniti možnost nadaljnje katastrofalne vojne s trdnimi in pametnimi sporazumi.

Zaskrbljenost in nervoznost v Ameriki

Svoji vojakov, ki so se vozili z razbitim konvojem, zahtevajo podrobnih poročil

Buenos Aires, 29. sept. s. Vest o zmagovalnem napadu nemških podmornic na brzi konvoj, ki je bil iz Amerike na potu v Anglijo, in vest o potopitvi treh velikih parnikov z ameriškimi četami, je povzročila v vsej Ameriki največjo nervoznost. Razburjenje je tem huje, ker se omenja, da je predsednik Roosevelt za časa volitev dal svečano obvezo, da ameriške čete ne bodo nikoli poslale, da bi se borile izven ameriškega kontinenta. Zlasti v strahu so rod-bine vojakov, ki so se ukrcali. One zahtevajo od Bele hiše in vojaških oblasti poročil o svojih. Ameriške oblasti pa molče o imenih in usodi tisočev vojakov, ki so odšli s konvojem. Na vprašanje novinarjev glede tega, kar je objavilo nemško izredno poročilo, je zastopnik mornariškega ministrstva odgovoril, da nima dati nobenega pojasnila. Dejstvo, da mornariško ministrstvo ne potrjuje in tudi ne demantira katastrofe,

ki je doletela konvoj, dokazuje zelo očitno, da so trije veliki parniki dejansko na dnu Atlantika, kajti ameriške oblasti, če bi imele najmanjše dokaze, da je bil konvoj samo napaden in da nobena ladja ni bila potopljena, bi se gotovo požurilo in demantirale nemško uradno poročilo. Ker nečije navesti imen vkranih vojakov na treh potopljenih parnikih, so ameriške oblasti samo povečale paniko in nemir, kajti svojci odšlih čet lahko po pravici dvomijo o rešitvi svojih dragih.

Potopljen ameriški parnik

Buenos Aires, 29. sept. s. Državno tajništvo za pomorsko plovbo Zedin. držav poroča, da je bil trgovski parnik majhne tonaže torpediran in potopljen na Atlantskem morju. Rešeni so se izkrcali na vzhodni obali Zedinjenih držav. Neveča se je pripetila nekako sredi septembra.

Srditest boj v Kavkazu

Nemške in zavezniške čete zmagovito obvladujejo sovražni odpor kljub ogromnim terenskim težočam

Berlin, 29. sept. s. V berlinskih vojaških krogih pripominjajo, da se morajo nemške in zavezniške čete na Kavkazu boriti ne samo s srditim odporom sovražnika, marveč tudi z izredno hudimi ovirami raztega področja. Boljševiki so izkoristili vse terenske težočke, da ojačajo svoje odporne črte. V zadnjih borbah so se nemške in zavezniške čete znašle v gorah pred močnimi poljskimi utrditvami in strateškimi oporišči, kjer so boljševiki nudili odpor z neprestanim dovajanjem svežih rezerv. Kljub temu so pešaki in napadalni inženjerji nadaljevali svoje napade, ne da bi jim moglo težko orožje pomagati, kajti tega je bilo težko spraviti do teh višin. Nemške čete so morale tako prestopiti novo izredno hudo preizkušnjo. To so storile odlično.

V berlinskih pripominjajo, da je zavzetje 74 sovražnih položajev, kakor je javilo vojno poročilo 28. septembra, zgovoren dokaz izredne defenzivne sile boljševikov v tem odseku Kavkaza, obenem pa tudi dokaz izrednega napadalnega duha nemške pehote. Boljševiki so v tem odseku, izkoristujoč nekatere obvladujoče višine, lahko nudili izredno žilav odpor, toda zaradi vne-majnega drznega odredka gorskih lovcev, kateremu se je pridružila še skupina pehote, je nasprotnik izgubil svoje prednosti in pot je bila odprta za nadaljnje napredovanje. Tudi na najvišjem delu kavkaškega grebena so nemške čete pridobile na terenu. Nemško topništvo je lahko v teh borbah obstreljevalo sovražne baterije.

Doznavajo se nadalje iz vojaškega vira, da je nemška pehota v področju Tuapseja zavzela več postojank na vrhovih, kakor tudi neko industrijsko zgradbo, ki je bila spremenjena v trdnjavo. Boljševiki so skušali z obupnimi protinapadi zopet zavzeti izgubljeno postojanko, toda bili so vedno krvavo odbiti. Tudi poljsko topništvo, topovi z bojnih ladij in obalne baterije sovražnika so obstreljevale nemške postojanke neprestano, toda ni jim uspelo izriniti nemških vojakov iz zavzetih postojank.

Na Tereku so Nemci zopet napredovali. Oklopne skupine so zavzele neko sovražnikovo močno utrjeno postojanko. Nemška pehota je zavzela v tem odseku po hudih borbah v gozdu neko važno višino. Nad odsekom Tereka so nemška lovska letala brez lastnih izgub sestrelila še 13 boljševiških letal.

V Stalingradu je sovražnik utrpel nadaljnje hude izgube. Nemške čete so vdrle v številne četiri v severnem delu mesta. Besne borbe trajajo okrog velikih industrijskih kompleksov, ki se nahajajo v tem predelu.

Helinski, 29. sept. s. Vojno poročilo javlja: V zapadnem odseku fronte v Karelijski ozini so naše čete odbile sovjetski napad in uničile elemente, ki jim je bilo uspešno prodrati v naše prednje postojanke. V

Smernice Visokega Komisarja za podporno delo

Zasedanje Pokrajinskega podpornega odbora

Ljubljana, 30. septembra. V ponedeljek ob 18. je Visoki Komisar predsedoval v vladni palači sestanku odbora Pokrajinskega podpornega društva in odbora enakega občinskega društva za Ljubljano. Navzoči so bili tudi namestnik Prefekta dr. Davil, namestnik župana podžupan dr. Tranchida in načelnik računovodstva Visokega Komisarja računovodja Bullo.

Predsednik Pokrajinskega društva Gatti in predsednik občinskega društva za ljubljansko občino Seniore Campana sta podrobno poročala o delu, izvršenem na seježu in v središčih pokrajine tako glede službene organizacije, kakor tudi glede ukrepov v korist potrebne prebivalstva v skladu s smernicami, ki jih je dal Visoki Komisar. Računovodja Bullo je poročal o podpornem delu, ki so ga opravili neposredno Visoki Komisarjat in okrajna glavarstva v korist prebivalstva, prizadetega v zvezi z vojnimi stanjem. Iz navedenih podatkov izhaja, da je bilo v prvih osmih mesecih tekočega leta storjeno obširno polnobrno delo, katerega stroški znašajo nad 5 milijonov lir. K temu je treba dodati tudi obsežno delo, ki ga je izvršilo Zvezno poveljstvo Gila-a z brezplačno prehrano in kolonijami, kakor tudi delo, ki ga je neposredno izvršila Pokrajinska zveza borbeneh Fajšev.

V povzetku omenjenih podatkov je Eksc. Grazioli povdarjal važnost, da se tudi v

novi pokrajini zapoved Duceja, da je treba iti naroda nasproti, v celoti uresničuje in bo uresničena. Gotov je, da bo prebivalstvo znalo pravično oceniti delo, ki ga opravlja režim v korist najpotrebnejših slojev. Končno je dal smernice o načrtu za podpre v bližnji zimi in prihodnje leto, posebno glede na delovanje ljudskih kuhinj in prenočišč, okrožnih in perifernih uradov, in tudi glede ustanovitve zdravstvenih središč za nujno pomoč v nekaterih krajih pokrajine. Omenjal je še obsežni načrt, ki bo uresničen z brezplačno delitvijo obedov potrebnim učencem.

Visoki Komisar je izrekel svojo pohvalo in zahvalo tako predsednikom, kakor tudi odbornikom zgoraj omenjenih odborov, posebno pa še Zaupniški ženskega Fašija in občini.

Odbor Sindikata hišnih posestnikov pri Visokem Komisarju

Včeraj zjutraj je Visoki Komisar ob navzočnosti strokovnjaka pokrajinske delodajalske zveze dr. Marchesonia sprejel podpredsednika Maksa Hrovatina in odbornike Josipa Olupa, Nikolaja Batestina in Franca Zemjo Sindikata ljubljanskih hišnih posestnikov, ki so mu poročali o nekaterih vprašanjih, ki zanimajo kategorijo.

Visoki Komisar je vzel na znanje, kar mu je bilo poročano.

Živilski trg ob koncu meseca

Danes je bil trg v glavnem založen z istimi vrstami živil kakor prejšnje dni

Ljubljana, 30. septembra. Ob koncu meseca gospodinjstva tudi v teh časih ne obiskujejo trga tako kakor prve tržne dni v mesecu. Zato pa tudi prodajalke zelenjave ne dovajajo toliko zelenjave. Tako je bil danes zelenjadni trg malo slabše založen kakor v soboto, toda nič se tu ni tako zanimal za blago. V prvih tržnih urah ni bilo posebno živahnega prometa. Tudi pri branjevcih se gospodinjstva niso ustavljale v takih trumah kakor v soboto.

Kakšne posebne spremembe v zadnjem času ni bilo na trgu. V glavnem prodajajo še vedno iste vrste blaga in z njim so tudi še dobro založeni, kakor so bili prejšnje tedne. Pri branjevcih prevladuje sladka paprika, ki je pa čedalje bolj zrela in zato zdaj ne gre več tako zelo v denar. Razen paprike imajo branjevcij vselej največ grozdja. Tudi danes je bil trg dobro založen z grozdjem. Že nekaj časa pa prodajajo grozdje na stojnicah po mestu ob živahnih prometnih križiščih, kakor so lani prodajali razno sadje. Zato ni posebne gneče pri branjevcih na trgu, ker grozdje lahko kupiš kjer koli. Še bolj ga ljudje kupujejo, odkar se je malo pocenilo. Stojnice branjevcij niso založene s posebno pestrim blagom, ker kaže prodajati le po nekaj vrst blaga. Zdaj prodajajo nekateri med uvoženim blagom še jajčevca. Druga sadija ni posebno

mnoho v primeri z grozdjem, zato je pa precej živahno vselej na kmečkem sadnem trgu, kjer so domača jabolka malo cenejša kakor uvožena na splošnem trgu. Ščasoma bodo branjevcij najbrž dobro zasoženi s kostanjem. Nekateri prodajajo že zdaj uvoženi kostanj, ki je po 940 lire kilogram. Nasi nabiralec kostanja pa doleže še niso začeli zalagati trga z domačim kostanjem, ki je kotos precej debel in bi šel dobro v denar.

Gospodinjstva bi tudi radi kupovali gobe, kakor so jih lani. Zato so davki budili veliko zanimanje zlahtni gobani, ki so zrastle nekje na Golovcu. Bilo jih je malo, zato pa tudi niso mogli biti posebno poceni. Nabiralec pravijo, da je zdaj malo gob ter da se moraš truditi skoraj ves dan, da kaj najdeš, a vendar je uspeh še bolj odvisen od sreče kakor od marljivosti.

Če si ogledamo še nekoliko blago pri branjevcij, vidimo, da so zdaj precej dobro založeni s česnom, kakor so bili prejšnje čase s čebulo. Nekaj časa je v modi to blago, pa zopet drugo, in tako je prišel zdaj na vrsto česen. Seveda bo pa najbrž zopet kmalu naprodaj tudi več čebule. Branjevcij imajo zdaj tudi naprodaj še precej citronov. S smokvami so založeni tudi dovolj v primeri s povpraševanjem. Manj se pa zalagajo z orehi, ki jih prodaja na trgu le nekaj prodajalcev.

Izpred okrožnega sodišča

Trojica, ki je hotela uvesti nove kupčijske običaje. Namera pa ji je spodletela, prišla je na zatožno klop

Ljubljana, 30. septembra. Pred malim senatom, ki mu je predsedoval s.o.s. Ivan Brelih, sta se včeraj zagovarjala 21letni ključavničarski vajenec Milan R. in železničar B. v zadevi, ki je razpravljala o njej celo že vrhovno sodišče, pa je bila oprostilna sodba prvostopnega sodišča razveljavljena. Vrhovno sodišče je bilo mnenja, da so bile izpovedi prič prelo malo upoštevane. Pri prvi razpravi je bilo postopanje proti železničarju izločeno, oba obtoženca pa sta bila obsojena zaradi tatvine vreč iz skladišča Preveda. Včeraj enega izmed teh, nekoga gostilničarja G., ni bilo k razpravi, ker je odsoten. Na zatožno klop sta sedla samo Milan R. in železničar B. Oba je branil dr. Zirovnik, obtožbenica pa je zastopal državni tožilec dr. Hinko Lučovnik.

Pri prvi razpravi, kurjača in posestnika v Novih Jadranskih, so se neko popoldne oglašili trije neznanji moški in zahtevali, naj jim pristojnost odstopi večjo količino zaloga moke, olja in drugih živil, ki naj bi jih imela zakopane na dvorišču, kjer je

bil priklenjen pes čuvaj. Dali so ji razumeti, da so v zvezi s poljo in da jo bodo, če jim blaga ne da, ogradili. Menili so, da je bolje, če ima vsak nekaj, kakor nobeden nič. Hrženjakova se jih ni ustrašila, čeprav ni vedela, s kom ima opravka. Povedala jim je, da nima nobenih zalag in jim celo ponudila kramp, če hočejo ockopati zemljo, kjer naj bi bila živila skrita. Končno so se odločili, da bodo počakali moža.

Ivan Hrženjak se je vrnil iz službe okoli 18. in ga je najemnika v njegovi niši Marija Hočevarjeva že med potjo obvestila, kakšne goste ima v hiši. Ob njegovem prihodu sta bila že samo dva, ker se je tretji umaknil v gostino. Tudi njemu so dejali, da so poslani s policije, kjer da so zvedeli, da skriva večjo količino živeža. Zahtevali so 5 vreč moke, 3 kante olja itd. Vse naj da prostovoljno, sicer bodo poslali po uniformirano policijo. Ko jih je Hrženjak pozval, naj se legitimirajo, se je izkazalo, da nimajo nobene legitimacije. Po

— No, pa priseži!
— Prisegam — sem dejal svečano.
— Kaj prisegaš?
— Da ti nisem zagodel.
— Bodi tako dober in govori jasneje. Prisegaš, da mi je nisi zagodel, toda lahko bi pri tem mislil na kaj drugega...
— Prisegam, da te nisem varal.
— Na kaj prisegaš?
— No, — sem vprašal v zadregi — na kaj hočeš da prisežem? Evo, prisegam na otroke.
— Ne prisegaš na otroke! — me je prekinila in me krepko prijala za desno tako, da sem se z brivito pošteno urezal v desno lice. — Kolikokrat sem ti že rekla, da pod nobenim pogojem ne trpim, da bi prisegal na te nedolžne duše, ki nimajo prav nič skupnega s tvojimi grehi in pusto-lovčinami.
— Dobro, — sem dejal, — torej pa prisegam na... tvoje glavo.
— To je zelo komodno, — je vzkliznila razdraženo. — Prisegaš na mojo glavo, a če bi krivo prisegel, kdo bi trpel v tem primeru? Seveda jaz, sirota... Ne, ne, tega nečem...
— Dobro, — sem dejal, — torej pa prisegam na svoje življenje...
— Tebi zadostuje, da pomisliš na smrt, pa si že zadovoljen... To namreč pomeni, da si se naveličal življenja z menoj, da bi rad umrl...
— Oh, bože moj! Kaj je mogoče, da ti nikoli ne morem ustreči? Čuj torej. Ose-pim naj...
— Ta je pa dobra! Oselepel bi rad, da bi me ne videl več? Tvoje prisege so pa res

slal je ženo na policijsko stražnico, oziroma je sam šel po orožnike na Ježico, ki so vse tri, čeprav so kmalu izginili z dvorišča, vlovili in jih zaprli. Hrženjak je obenem pozval orožnike, naj napravijo preiskavo, da se bodo prepričali, da res nima skritih živil, ki naj bi bila po zatrevanju obtoženec vojaško blago.

Milan R. se je zagovarjal, da so blago hoteli predvsem kupiti. Sam da je zelo malo govoril in je predvsem čakal, da bo pomagal nesti. Železničar B. ni bil ves čas prisoten. Oba sta se zagovarjala tako, kakor da bi bil ves njihov nastop nekaj povsem pravičnega in poštenega. Državni tožilec ju je zato upravičeno vprašal, ali sta morda hotela uvesti nove kupčijske navade, tem bolj, ker se je eden izmed obtožencev ob neki priliki izrazil, da so bili že drugod, da so druge »zrlitali« in da bo-

Gorenjska priključena Nemčiji

Veliko zborovanje v Kranju, na katerem je govoril gauleiter dr. Rainer

V nedeljo, dne 27. septembra, so po vsem Gorenjskem vihrale zastave, v Kranju pa je bilo veliko zborovanje, katerega se je udeležilo nad deset tisoč ljudi iz vse Gorenjske. Na zborovanju je imel dolg govor gauleiter in državni namestnik dr. Rainer, ki je obširno opisal zgodovino Gorenjske od Karla Velikega do današnjih dni. Nato je dr. Rainer omenjal komunistična rovarjenja in grozodejstva, končno pa je slovesno razglasil proklamacijo, s katero se Gorenjska priključuje Nemčiji.

Ta proklamacija govori najprej, da so komunistični elementi prinesli veliko nesrečo nad Gorenjsko. Sedaj je največji del komunističnih tolp uničen, ostanek pa se je razbežal. »Kot pripadniki Velike Nemčije,« pravi dr. Rainer v proklamaciji, »so Gorenjci dolžni zvestobo voditi in državi, morajo se pokoriti vsem od vodje zastavljenim organom, pobijati vsa protidržavna stremeljenja, opravljati vojaško in delovno službo, pokoriti se morajo vsem zakonom in uredbam in sodelovati na vseh poljih javnega življenja. Kdor bo izpolnil te dolžnosti, bo lahko živel tu v varstvu države.

Testamenti nemških izseljencev

Advokatski sindikat in Ljubljani je bil po nemškem selitvenem pooblaščenca za Ljubljansko pokrajino obveščen, da je prenešti v zvezi z izseljenjsko akcijo v Nemčijo tudi vse teste, ki so jih nemški izseljenci dali v shrambo pri svojih svoječasnih zastopnikih-advokatih.

Hkratu je naprosil pooblaščenec Advokatski sindikat, da povabi vse svoje člane, da sporoče Sindikatu imena vseh nemških izseljencev, ki so dali take listine v hrambo tuk. Advokatom in doleže teh listin se niso dvignili.

Imena teh nemških izseljencev bo Sindikat sporočil selitvenemu pooblaščenca.

Iz pokrajine Gorizia

— Rojstvo dvojčkov. Marija Cigale roj. Vidmar v Godovcih pri Monteneru pri Idriji je rodila dva krepka dvojčka. Gorizijski prefekt ji je iz Ducejevega fonda nakazal 1000 lir.

— Prijava premoženja brazilskih državljanov. Kraljeva prefektura je objavila poziv, po katerem morajo vsi brazilski državljanji glede na vojno stanje, ki je nastopilo 22. avgusta, prijaviti svoje nepremičnine, svoja trgovska in industrijska podjetja in svoje kredite. Prijavitelj je treba tudi eventualne dolge. Vsi, ki se ne bodo odzvali temu pozivu, bodo poklicani na odgovor v smislu zakonitih predpisov.

— Pod obtožbo, da je zakrivila smrt svojega očeta, je bil v Raimi pri Cerkljani aretiran Friderik Slejko. Njegov 72letni oče Andrej Slejko je 15. avgusta umrl, ker je zadel mrtvoud in je imel razne druge notranje poškodbe. Po mnenju izvedenca so te poškodbe, ki jih je oče dobil v pretepu s sinom, odločilno vplivale na smrtni izid. Oče in sin se nista razumela, ker je oče vedno poplaval.

— Cerkev sv. Danijela v Volzani. Ena kraljevih posebnosti gorizijske pokrajine je cerkev sv. Danijela v Volzani. Pozornost obiskovalca zbujata zlasti visoki zvonik nad nizko stredo ladjo. Cerkev je bila v prejšnji svetovni vojni zelo poškodovana. Prej so v njej visoke znamenite slike in so jo krasile svetle freske, izvirajoče celo iz XVI. stoletja. Cerkev je bila namreč posečena 1. 1525. Obkroža jo pokopališče. Po svetovni vojni je bila obnovljena, tako

do tudi Hrženjaka. Obtoženca pa sta na to pripomnila molčala.

Vse priče so potrdile navedbe obtožnice, le glede obtožbe, da bi se izdajali za policijske organe, ni bila popolnoma gotovo izpričana njihova krivda. Senat je obsodil samo Milana R., dočim je železničarja B. oprostil. Milan R. je bil obsojen na 2 mesece strogega zaporu in 100 lir denarne kazni. Ker je bil pred kratkim obsojen na 4-mesečni zapor, nato pa še na 18-mesečni v zvezi s številnimi vlogi, so mu zdaj sodniki odmerili enotno kazn 1 leto in 11 mesecev strogega zaporu in 100 lir denarne kazni. Bil je obsojen po § 329, med tem ko je bil obtožbe po § 132, da bi se lažno izdajal za lažnega uslužbenca, oproščen. Oba obtoženca sta se s sodbo zadovoljila. B. je šel vesel na svobodo, Milan R. pa je uklenjen rok sediti pazniku v zapore.

— Zaključek filmskih predstav v Javnem vrtu. V nedeljo je bila zadnja filmska predstava v Javnem vrtu. Predstave so bile vedno zelo dobro obiskane in so se triestinski prebivalstvu priljubile predvsem zaradi prijetnega okolja in hladnega večernega zraka. Zaključno so predvajali humoristični film Musca in obeh Valentinjev »Pet proti nič«.

— Smrtina nesreča. Na kirurškem oddelku triestinske splošne bolnice je umrla 76letna gospodinja Marija Coslovich. Pred dnevi so jo sprejeli v bolnico, ker se je zelo poškodovala pri padcu v veži domače hiše. Zlomila si je desni kolik. Zdravniki so ji skušali pomagati, vendar zaman.

— Lažje poškodbe. Med pašo se je poškodoval 7letni šolaj Anton šajin iz Tribaina (Buie). Poškodbe na nogi si bo zdravil dva tedna. Neroden kolecar je v petek podril v mestu 42letnega Virgilija Degrasija iz Isole. Degrasij je dobil poškodbe na roki in ušnicah. 12letna Zmaga Sperco iz Matteredra (Umago) je pred dnevi padla v bližini domače hiše. Zlomila si je desni komolec. 62letnega nameščena Gvida Verdierja je podril blizu tramvajске remize pri San Sabbi tovorni avtomobil. Dobil je lažjo poškodbo na levem zapestju.

— Smrt znane grofice. V triestinski bolnici je umrla grofica Alice pl. Sforza. Vsi meščanski umetniški krogi so jo dobro poznali, ker je bila zelo muzikalna.

— Velika dražba v galeriji Corso. Ljubiteljem umetnin in starin v Triestu se ponuja izredna priložnost. V galeriji Corso bodo te dni prodali na dražbi razno pohištvo, kristalne kozarce, perzijske preproge in druge podobne predmete, ki imajo starinsko in umetniško vrednost.

— Smrtina železniška nesreča. V soboto zgodaj popoldne je vlak povozil pri Moncolanu (Barcola) 43letnega Virgilija Mladarisa. Ponesrečenec je hotel prekorčiti progo v trenutku, ko je pripeljal vlak. Truplo je bilo prepeljano v mitvašnico splošne bolnice in je na razpolago sodnim oblastem.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 30. septembra: Hieronim DANASNE PRIREDITVE
Kino Matica: Poslednji ples
Kino Sloga: Glas v viharju
Kino Union: Očka za eno noč
Razstava akad. slikarja Tineta Gorjupa v Jakopičevem paviljonu odprta od 9. do 18.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjin trg 5, Mr. Deu—Klanjšček Dia, Gosposvetska 4, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

ŠAH

Zaključno stanje v Monzkovem

Po zadnjem kolu na monakovskem šahovskem turnirju, v katerem je Aljehin remiziral z Bogoljubovom in Keres z Jungom ter je Rohaček premagal Stoltza in Napolitano Barco, je bilo zaključno stanje točk v tabeli naslednje:

1. dr. Aljehin 8 in pol točke, 2. Keres 7 in pol, 3. 4. in 5. Bogoljubov, Foltys in Richter, 6. Barco 8 in pol, 7. Junge 5, 8. Rellstab 4 in pol, 9. in 10. Rohaček in Stoltz 4, 11. Napolitano 3 in pol in 12. Rabar 2 in pol.

Po določbah pravilnika za odigravanje evropskih prvenstvenih turnirjev zadnji štirje izpadejo iz šahovske igrice, vstopita pa prihodnje leto prva dva iz kvalifikacijskega turnirja, ki se je končal takole:

1. Danielsson 8 točk, 2. Szyl 7 točk, 3. 4. in 5. Fuster, Müller in Norcia 6 in pol, 6. Nostler 6, 7. in 8. Samarian in Cvetkov 5 in pol, 9. Šubarić 5, 10. Ahues 4 in pol, 11. Roele 4 in 12. Kinmark 1 točka.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 3. oktobra ob 17.30: Večno mlada Saloma. Red Premierski. Otvoritvena predstava.

Nedelja, 4. oktobra: Večno mlada Saloma. Izven.

OPERA

Cetrtek, 1. oktobra ob 17: La Boheme. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Nedelja, 4. oktobra: ob 16: Boccaccio. Opereta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

S Spodnje štajerske

— Okrožni dan v Mariboru. V soboto in nedeljo so bile v Mariboru velike svečanosti v zvezi z okrožnim dnevnim štajerskega Heimabunda. Predstavniki oblasti so polagali račune o doseganju deli. Okrožnega dne sta se udeležila tudi Gauleiter dr. Ueberreither in kot vrhovni poveljniški vodja Hilgenfeldt. Svečanosti so dosegle višek v nedeljo, ko se je zbralo na velikem manifestacijskem zboru nad 30.000 prebivalcev Maribora in drugih krajev. Zborovanje je bilo na Trgu Adolfa Hitlerja. Glavni govornik na njem je bil zvezni vodja Steindl. Maribor je posveščil s to veliko manifestacijo svojo zvestobo Hitlerju in Veliki Nemčiji.

VELIKA IZBIRA

Gost: Kakšno solato imate? Natakari: — Zeleno, krompirjevo in mešano.

Gost: — Nimam rad niti zelene, niti krompirjeve. Prinesite mi raje mešano. Kakšna je pa ta?

Natakari: — Zelena in krompirjeva skupaj.

DNEVNE VESTI

— V Miramarskem gradiču je bila ukrasna Tizianova slika. V dreverodu Miramarskega gradiča pri Trieste so v drugi polovici avgusta našli razrezano sliko neznanega avtorja, ki je predstavljala pogreb cesarja Maksimilijana Habsburškega. Najdba je vzmetirala vse, ki imajo opravka na gradiču, saj je slika pripadala grajski umetniški zbirki. Po prvi preiskavi je bilo ugotovljeno, da je bila odnesena tudi Tizianova slika, predstavljajoča nekoga beneškega doba. Sled je vodila na Fiume, kjer je te dni uspelo fumijski policiji aretirati storilce. So to Aldo Poso, Oliviero Tonetti, Francesco Narobe in Ettore Vas. Pričakujejo se nadaljnji aretacije. Tizianovo sliko so našli še neposredno v bližini vrnjena v najkrajšem času v Miramarski gradič.

— Bala sena mu je zlomila hrbtenico. Kmet Achille Garbinato iz Bagnoli pri Padovi je počival na svojem dvorišču pred vratmi senka skupno s svojim delavcem Antonijem Damerinjem. Nenadoma se je iz senke zavallala bala sena in iz višine štirih metrov padla naravnost na Damerinjo. Bil je takoj mrtev, ker mu je zlomila hrbtenico. Lažje je bil ranjen tudi Garbinato.

— Med silovitno nevihto je strela tresčila v kmeta in ga ubila. Nad Lucio se je v soboto znesla silovita nevihta, ki se je raztegnila tudi nad vsoko okolico. Dež je lil v kurkih, vmes pa je neprestano bliskalo in grmelno. Pod vplivom vode so se mnogokje utrgali plazovi, ki so zdrsili na ceste in prekinili promet. Reka Serchio je naglo porasla in nekateri njeni pritoki so se razlili čez bregove. V Santi Marii a Colle je tresčila strela v hišo kmeta Giuseppeja Vannuccija in ga ubila. Strela je udarila tudi v druge hiše, povzročila pa je samo materialno škodo.

— Simfonični koncert na milanski Scali. V soboto zvečer so izvedli na milanski Scali velik vokalno-orkestralni simfonični koncert v čast inozemskim delegacijam, ki so se udeležile mednarodnih mladinskih sportnih prireditev. Dirigiral sta Gino Marinuzzi in Achille Conzoli. Izvedena je bila Beethovnova Peta simfonija, dve Wagnerjevi skladbi, delo Respighija in Simfonija Verdijevega Večernik. Pevski zbor Scale je pel madrigale Palestrinija.

— Razstava kunccev v Cremoni. V nedeljo dopoldne je bila v Cremoni otvorjena velika razstava kunccev. Razstava je bila prirejena na pobudo Kmetijskega ministrstva s sodelovanjem Gospodarskega društva za rejno živali, Kmetijskih gospodin in Dopolavora. Otvoritev je prisostvoval Ekko Farinacci, ki se je zelo pohvalno izrazil o kakovosti razstave, ki bo odprta do 30. septembra. Na razstavi so razstavili svoje najboljše plemenske kunce rejci iz vse severne in srednje Italije.

— Kongres društva za znanstveni napredek. V nedeljo je bil Rimu otvorjen 41. kongres društva za znanstveni napredek. Pred otvoritvijo samega delovnega programa kongresa je italijanski akademik Francesco Severi predaval o matematiki in civilizaciji danes in v bodoče. Kongres je bil v Campidoglio v dvorani Julija Cezarja.

— Cene poljskega orožja. Korporacijski minister je prepovedal izdelovanje nekaterih vrst poljskega orožja, če ne odgovarja določenim tipom. Netipizirano orožje se sme prodajati samo do 31. decembra po cenah, ki so določene za tipizirano orožje. Če se ravnanje predvsem po težji uporabljenega orožja oziroma jekla.

— Začetek oddaje ovčjih in kozjih koz. Rimski uradni list je objavil ministrsko uredbu, po kateri bodo začela pokrajinska in medpokrajinska zbirališča sprejemati od 1. oktobra naprej ovčje in kozje kože.

— Kenj z vozom pade v Tiberu. V ulici Fabia Filizia v Rimu se je zgodila pretekli četrtek nevsakdanja nesreča. Voznik Giovanni Lucarini je metal s svojega voza v Tiberu zemljo. Nenadoma so kolesa zdrsila po bregu navzdol in voz je potegnil za seboj tudi konja. Oba sta padla v reko. Na pomoč Lucariniju so prišli nekateri mimoidoči, vendar jim ni uspelo spraviti konja in voz na breg. Sele intervencija gasilcev je bila uspešna. Tako nesreča ni zahtevala ne človeških ne materialnih žrtev.

— Mesecna sobarica je prehodila ponoči 6 km dolgo pot. V Finalu Ligure živi mlada sobarica, ki zelo trpi zaradi mesečnosti. Neke noči je v sanjah videla svojega pokojnega očeta, ki jo je povabil naj mu sledi, objublja jočji boljše življenje. Vstala je iz postelje nekaj minut po polnoči, napisala pismo materi, nazarinajočji svoj odhod. S pismom v žepu je zapustila hišo in šla vzdolž neke mestne ulice. Ko je prehodila 6 km, jo je ustavila cestna blokada. Službovčji oficir jo je začel spraševati. Ker ni odgovarjala, so jo izročili karabinierjem. Tamkaj so ugotovili, da je deklica bolna.

slano šalo. Ko se je sčel do golega, se je vrnil v kad Neptunovega vodnjaka na Borzнем trgu. Okoli njega se je v naglici zbrala skupina opazovalcev, ki so si privoščili na njegov račun pikre pripombe. Po aretaciji so ugotovili, da je Palma slaboumen in božastan.

Kako so trije nemški potegnilci na nos lahkovernega gostilničarja v Volosci. V neki gostilni v Volosci so vstopili trije neznanici, ki so imeli zelo dober tek. Naročili so obilno kosilo in liter vina. Bili so zelo dobre volje in v krog svojih razgovorov so pritegnili tudi samega gostilničarja. Beseda je dala besedo in prišlo je do izjave, kdo bo prej prišel iz Volosse v Costabellu. Kdor zgubi, plača račun. Gostilničar, ki je bil navdušen sportnik, je sam ukinil vse priprave. Ko so se šaljivci postavili pred gostilno v vrsto, jim je dal s prtičem znak za odhod. Pričakujejo izid tekmovalstva, so bili vsi gostje v gostilni zelo dobre volje. Ko pa le ni bilo nobenega »tekmovalec« nazaj, se je gostilničarju zasvitalo, da so ga neznanici imenitno potegnili.

Štednja pri pisemskem papirju. Še svoječasnno smo poročali, da so začeli v nekaterih državah porabljati za pisemni promet zalepke, pri katerih se prihranijo kuverte. Zalepka pa ima nedostatek, da je prostor za pisanje omejen. Sedaj je Knjižarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3, založila pisemski papir, ki se da vporabljati brez kuvert in ima dovolj prostora tudi za obširnejše pisanje. Prepričani smo, da se bo ta novost pri nas hitro udomačila.

Nesreče. V zadnjih dveh dneh so bili sprejeti v ljubljansko bolnico naslednji ponesrečenci. Janez Pirnat, 46-letni sobni slikar iz Vel. Lašca si je pri padcu z drevesa zlomil ključnico. — Anica Bratina, 23-letna laborantka iz Ljubljane, se je oparila na levlci. — Alojz Mateš, 42-letni delavec iz Ljubljane, je valil sode in pri tem mu je zdrobilo kazalec desnice. — Fr. Kosca, 36-letnega hlapca z Ježice, je popadel pes ter ga ugriznil v desnico. — Anton Grčman, 45-letni posetnik iz Stične, je padel z oreha in si zlomil levo nogo. — Stanko Perhaj, 9-letni sin delavca iz Vidma, si je pri padcu zlomil desno nogo.

IZ LJUBLJANE

—lj Gonja za jurčke. Zadnje dni so posamezni gobarji in nabiranci kostanja naleteli na »jurčkovce«, zlahke gobane, značilne »ajdove« barve. Ljudje so menda mislili, da so gozdovi polni »jurčkov« in začela se je prava gonja na gobe. Tega pa pravi gobarji, ki nabirajo še vsaj nekaj drugih vrst gob razen žlahtnih gobenov, niso veseli. Šele zdaj, po hudi suši, so začele rasti jesenske gobe, toda kaj pomaga, ko pa gobar ne ve navadno skoraj že vse razbita. Na lov za jurčke se gobarji, ki bi jih morali imenovati nepismene, ker se ne ozirajo na opozorila v listih, maščujejo nad vsemi drugimi gobami, ki so vsaj malo podobne po barvi klobuka žlahtnim gobanom. Sileherno rjavkasto gobo prevrnejo, utrgajo ali vsaj milostno brcejo, da se prepričajo, ali se ne bo morda še v zadnjem trenutku spreminila v »jurja«. Delajo veliko škodo, saj uničujejo mnoge zelo dobre gobe, ki jih številni gobarji iščejo v velikim trudom. Tako je zadnji dnevi v rožinskih gozdovih uničenih mnogo maslenk, slinavk ali ovčark in poljarjev. Kravljad je pa na sredo zdaj že preveč, da bi jih mogli uničiti v nekaj dneh najbolj divji lovci na »jurje«. Zato se pravi gobarji vselej razočarano vandalov, ker mnogi prihajajo domov praznih rok in zato jih več ne mika »na lov«. Dovedati bi jim bilo treba, da žlahtnih gobanov ni toliko v naših gozdovih, kolikor je zdaj raznih gobarjev, tako da ne pride niti po eden na enega gobarja. Druge gobe pa tega seveda niso krive in pregoreti lovci na »jurje« bi jih naj pustili rasti, da bi jih pobrali gobarji v pravem pomenu besede. Gobe so dandanes pomembna hrana in nihče bi jih ne smel uničevati, ko bi jih radi nabirali številni meščani.

—lj Kopališče Ilirija bo v bližnjih dneh zaključilo sezono. Uprava prosti kopalca, ki hranijo v kabinah obleko itd., da jo nemudoma prevzamejo v popoldanskih urah.

—lj I. dekliška meščanska šola v Ljubljani. Vpisovanje učencev za šolsko leto 1942-43 se vrši v šoli na Grabnu — Cjzova c. 5, dne 2. 3. in 4. oktobra od 8. do 12. ure. Za vpis so potrebne sledeče listine: zadnje šolsko spričevalo, davčno potrdilo in prijava, kolkovana s kolikom za 2 L. Novinke prinesejo tudi rojstni list oz. družinsko knjižico in pridejo v spremstvu staršev. Podrobnosti so razvidne na šolski deski. — Upraviteljstvo.

—lj Kino Sloga bo upoštevalo želje velike večine našega občinstva uvedla s 1. oktobrom t. l. novost za Ljubljano, t. j. poluben vstop k predstavam. Predstave se pričnejo ob delavnih urah 14.15 ter končajo najkasneje ob 20.15 ur. S tem se omogoči poset kinopredstav tudi vsem kajti tekot uporabljajo tudi številni izobraženi, nekateri celo v mnogo bolj vznešenih sploh kakor je naša skromna paša. Tekotom je zašel tudi v gledališki jezik; strši v listih in knjigah, šopiri se v znanstvenih razpravah; pogreva v slavinskih govorih; »tekotom dogodkov; tekotom predavanja; tekotom eksperimenta; tekotom potovanja, delovanja, odmora, koncerta, zborovanja — tekotom, tekotom...«

Zdi se, da ljudje in celo jezikoslovci — ker se ne zganajo — prebavljajo ta tekotom z najboljšim tekotom, kajti nikomur se ob njem ne kolca. Tekotom je tu in tam že povsem izpodrinil predloga »med« in »v«. Izobraženec bi si menda pomislil jezik in pero, če bi napisal namestu »tekotom leta« — med letom; namestu »tekotom sezone« — v sezoni ali med sezono; »tekotom predstave« — med predstavo; »tekotom dopoldneva« — dopoldne; »tekotom meseca« — med mesecem ali v tem mesecu; »tekotom društvenega delovanja« — v dobi ali času... (primerno tudi: ko je društvo delovalo).

Nekateri pisci, ki jim tekotom sicer ne gre tako gladko čez zobe, pa radi pišejo: »za časa vojne; za časa predstave; za čas letošnjega leta; za časa društvenega obstoja« itd. Tako je menda bolj elegantno ali učeno in le zarobljeni pisemo: med vojno; med predstavo; letos; v društveni poslovni dobi... Od kod izvira

onim, ki jih sicer popoldanska služba postavlja predstavi ob drugih urah ovira. Obdinstvo bo uživalo tudi znaten popust na cenah. Take bo imel Kino Sloga samo tri vrste cen t. j. za 1. prostor po Lir 6.50, za drugi prostor po Lir 4.50 in za prostoro na balkonu, ki so točasno v predelavi pa Lir 7.50. Pripominjamo pa, da ostane ob nedeljah in praznikih dosedanja način in spored predstav nespremenjen.

—lj Združenje trgovcev-sindikata gostinskih podjetnikov naznanja, da bo na Gostinskih strok, nadaljevalni šoli v Ljubljani naknadno vpisovanje v četrtek 1. oktobra od 9. do 12. ure. Pričetek rednega pouka bo v ponedeljek 5. oktobra ob 3. uri popoldne.

—lj Na I. moški meščanski šoli v Ljubljani (Prule) bo vpisovanje učencev za šolsko leto 1942-43 v dnevi 2. 3. in 4. oktobra od 8. do 12. ure v šoli na Grabnu (Cjzova cesta). Starši naj si pravočasno pripiše davčno potrdilo zaradi odmore dolnine. Brez tega potrdila se ne more vpisati noben učenec. Ubožno spričevalo tega potrdila ne more nadomestiti. Polg davčnega potrdila je treba predložiti še zadnje šolsko spričevalo, za vpis v I. razred pa poleg izpričevala o dovršenem IV. razredu ljudske šole tudi rojstni list. Vse podrobnosti so razvidne iz objave v veži šolskega poslojja.

—lj Nenavadno hladno jutro. Južnega vremena je konec kakor se je kazalo že včeraj. Po precej močnih, čeprav kratkih nalivih se je ozračje očistilo in včeraj je bil eden najlepših septembrskih dni. Popoldne je bilo prijetno toplo in skoraj ves čas povsem jasno. Najvišja včerajšnja temperatura je znašala sredi mesta 21.3°. Bila je torej približno enako visoka kakor v ponedeljek. Jasno je bilo tudi ponoči, zato je zemlja zelo izžarjala toploto tako da se je močno ohladilo. Današnje jutro je bilo najmržnejše v tem mesecu. Današnja minimalna temperatura je znašala le 6.6°. Megle ni bilo, zato je solnce začelo greti takoj po vzhodu in smemo pričakovati, da bo danes še precej toplo. Zračni pritisk je v zadnjih 24 urah zelo naglo narasel. Davi je znašal 776 mm ter je bil 6 mm višji kakor včeraj.

—lj Na dr. klas. gimnaziji bo vpisovanje v tem le redu: a) za prvošolce dne 2. X. od 8-12 in od 15-17 v ravateljstvu pisarni v Nunki ulici; b) za lanske učence zavoda dne 3. X. in sicer od 8-12 za razrede V-VIII, od 15-18 za razrede od II-IV. Vse to v učilnicah mešč. šole v Nunki ulici; c) za zamudnike in učence s tujih zavodov dne 5. X. od 8-12 in od 15-17 v ravateljstvu pisarni. Vse podrobnosti so razvidne na oglasni deski uršil. mešč. šole v Nunki ulici. Vpišejo se lahko po svojih tudi učenci, ki so internirani v kraljevinu. — Ravateljstvo.

—lj Nakazila za sladkor, maslobo in mlo za mesec oktober dobje trgovec ob 30. t. m. dalje v mestnem preskrbovalnem uradu po sledečem vrstnem redu: v sredo 30. sept. trgovci z začeto črko A do J, v četrtek 1. okt. trgovci z začeto črko K do O in v petek 2. okt. trgovci z začeto črko P do Z. V mesecu oktobru bo na vsako živilsko nakaznico po 200 g prsnega masla in po 2 olja.

—lj Vsem trgovcem in pekarnim mestni preskrbovalni: urad sporoča, da bo odrezek septembrskih živilskih nakaznic sprejmal v četrtek 1. oktobra od trgovcev z začetičami A do J, v petek 2. oktobra z začetičami K in L, v soboto 3. oktobra z začetičami M do O, v ponedeljek 5. oktobra z začetičami P do Z, v torek 6. oktobra z začetičami S do Z in v sredo 7. oktobra od vseh pekarn. Pripominjamo, da ta vrstni red velja tudi za vse trgovce, ki so člani Skupne nabavne in prodajne zadruge. Opozorjamo, naj trgovci in peki obnem z odrezki, ki morajo biti s pečatom zadostno uničeni, predlože tudi po dva izvoda seznama, koliko in kakšne odrezke je kdo oddal. Nepravilno predložene odrezke bo urad zavrnil. Prav tako opozorjamo, naj trgovci predlože samo odrezke za enotno moko, ker koruzne moke ni na zalogi. Kdaj bo urad delil nakazila na odrezke za mesec oktober, bo objavljeno o pravem času v dnevniki.

—lj Svoji prijavitelji internirancev in vojni ujetnikov, ki so se javili mestnemu socialnemu uradu zaradi dodelitve podpore ter še do danes niso sporočili naslovov, kje se nahajajo, naj naslov internirancev ali vojnega ujetnika, kakor tudi vse spremembe takoj sporoče v II. nadstropju kresije, soba št. 43, na stopnišču z vzhodom v Lingarjevi ulici. Čim se prijavitelji internirancev ali vojni ujetnik vrne domov, ga je treba prav tako takoj objaviti v tej pisarni. Zamudniki, ki še do danes niso naznani, svojce, ki žele polporo, naj jih pa prijaviijo socialnemu uradu v sobi št. 8 na Ambroževem trgu št. 7.

—lj Krompir poleg že objavljenih trgovin prodajajo na živilske nakaznice tudi še naslednji trgovci: Mežan Janko v Medvedovi ul. 36; Ilvar Marija na Bleiweisovi c. 92 (prejšnja Tyrševa); Zaplatil Angela na Galjejevi št. 9a; Kamenšek Franc v Einspelerjevi ul. 20; Kmetijska družba na Novem trgu; Nabavljalna zadruga mestnih uslužbencev v Prečni ulici 2; Pezdir Ivan v Gradišču 3; Medved Ivanka na

(poteka) tekotom? Iz teka ali poteka? »Pote« igre je bil gladek, nezadržan, čitamo tudi včasih, ali: »Pokazal bo pote« dogodkov. Toda zakaj niso iznašli predloga »potekom«, če že niso zadovoljni z »med« in »v«? Pote« ima po Pletersniku naslednje pomene: 1. der Herum-schwärmer, der Lump; 2. der Alauf, das Erlöschen (eines Terminus); 3. die Herkunft.

Sprevidimo, da je imenitnemu »tekotom« še najbolj soroden »Ablauf«. Da je »pote«, poreklo ali izvor neke pri »Ab-laufu«, sprevidimo tudi, če malo pobrskamo po nemških besedah in slovah. Našli bomo podobne stavke: »nach Ablauf der Functionsdauer; Ablauf der Zeitfrist; nach Ablauf eines Monats (Jahres)...« Po nemško torej čas teče; govori, da se nekaj dogaja med tem tekotom. Doslovno preveden tekotom slovenščini sprevrže v nekakšen predlog, kakor da se samostalni v šestem sklonu lahko prelevi v predlog. Poreklo »tekotom« je vsekakor precej čudno in nedvomno nezakonsko. Ta beseda ne spada med tiste ljudske, ki jih književna slovenščina prevzema počasi iz zdravega in živnega naravnega govora, temveč je zrasla na zelniku tistih piscev, ki so se šolali v nemških šolah in mislilo še vedno nemško tudi, ko nameravajo pisati slovensko.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

predstave ob delavnih urah od 10. do 18.15, ob nedeljah in praznikih od 10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Izvrstna družabna komedija v najmodernejšem stilu

Paslednji ples

Najbolji film elegantne Else Merilal

V ostalih vlogah: Amedeo Nazzari, Paolo Stoppa

KINO UNION TELEF. 22-21

Zapletena družabna zgodba o otroku, ki si ga lastijo kar trije očeti

Očka za eno noč

V glavni vlogi: Leonardo Cortese, Rosetta Tofano in drugi

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Merle Oberon in Laurence Olivier

Glas v viharju

Drama, v kateri se srečali žar največjega trpljenja!

Znižane cene! Znižane cene!

Priporočamo nakup vstopnic v predprodaji!

Zaloški c. 45; Verlič Josip na Bleiweisovi (prej Tyrševi) št. 31; Volk August na Resljevi 24 in Jelačić Ivan na Napoleonomem trgu št. 1. Če bo še kdo prodajal krompir, bo o pravem času objavljeno.

—lj Na II. moški meščanski šoli v Ljubljani-Bežigrad bo vpisovanje v vse razrede dne 2. 3. in 5. oktobra od 9. do 13. Natančna navodila in pojasnila so objavljena v šoli. — Ravateljstvo.

—lj Druga državna meščanska šola v Ljubljani — Zg. šiška. Vpisovanje se bo vršilo dne 3. 4. in 5. oktobra od 8. do 12. ure v stranskem poslojpu dr. Krekove gospodinske šole v Zg. šiški. Vsi učenci morajo prinesiti k vpisu izkaz o plačanem davku, za prvi razred pa tudi rojstni list ali družinsko knjižico. Vhod je nasproti gostilne pri Kameniti mizi skozi lesena vrata skladišča. Na teh vratih bodo od prvega oktobra dalje tudi polroba navodila glede vpisa in pristojbin. Učenci, ki stanujejo izven meje in bi se vpisali v katerikoli razred naše meščanske šole, naj prijavijo v istih dneh svoja imena in razred gospodu župniku v Dravljah. Upraviteljstvo.

—lj Na I. meščanski šoli na Viču v Ljubljani se bo vršilo vpisovanje od 1. do 5. oktobra v poslojpu ljudske šole na Viču v pritličju, vsakikrat (razen nedelje) od 9. do 12. ure. — V I. razred se bodo vpisovali učenci in učenke, ki so dovršili najmanj IV. razred ljudske šole brez kake slabe ocene, v ostale razrede pa oni, ki so dovršili predhodni razred meščanske ali kake druge srednje šole. — K vpisu je prinesiti spričevalo, davčno potrdilo in druge srednje šole. — K vpisu je prinesiti spričevalo, davčno potrdilo in druge potrebne listine za oprostitve taks, za I. razred tudi rojstni in krstni list. — Dneva šolske mase in začeta pouka se bosta posebej naznanila. — Ravateljstvo.

—lj Seznani davčnih osnov trgovin z leom, s suho robo in kurivom, sportnimi, tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti bodo do vseheta 12. oktobra t. l. med uradnimi urami razgrnjeni v sobi št. 19 mestnega odpravnika v III. nadstropju na magistratu v hiši za vodnjakom.

—lj Varujmo se nevarne bolezn grize! Na članek, ki ga je s tem naslovom objavil torkovi »Slovenec«, nam z mestnega fizikata poročajo, da so izvajanja o razširjenju grize po Ljubljani tako pretirana, da bi lahko občinstvo oplašila, kakor da bi v Ljubljani morda res razgajala epidemija grize. V resnici je bilo bakteriološko ugotovljeno samo 5 primerov grize vse leto do današnjega dne. Vsi drugi so bili pa — sicer tudi nekateri težji — primeri črvesnega katarja, ki je nastopal v obliki influenčnega obolenja. Iz varnostnih ozirlov je mestni fizikat takoj pri vseh ugotovljenih primerih grize, kakor tudi pri sumu cepil zoper grizo vse prebivalce tiste hiše, in če je bilo treba, tudi prebivalce najbližje okolice.

—lj Na II. moški realni gimnaziji v Ljubljani (Rakovnik) bo 2. oktobra vpisovanje učencev, ki so bili lani na tem zavodu; 3. oktobra se bodo v ravateljstvu pisarni vpisovali učenci za I. razred in učenci s tujih zavodov; 5. oktobra bo vpisovanje zamudnikov v ravateljstvu pisarni. Vpisovanje bo vse dni od 8. do 12. Navodila za vpisovanje so razglašena na zavodu in bila objavljena v časopisju (glej objavo za vpisovanje III. moške realne gimnazije!).

Iz Hrvatske

— Razširjenje poštnega prometa. Hrvatske pošte zopet sprejemajo pošto, namenjeno v Bolgarijo, Rumunijo in Turčijo. Obnovljen je bil tudi brzojavni promet med Hrvatsko na eni ter Dansko, Nemško, Norveško in Španjo na drugi strani.

— Nemški učenjak v Zagrebu. Znani nemški učenjak tajni svetnik dr. Max Planck, predsednik društva cesarja Viljema v Berlinu, se je predstavil zagrebški javnosti s predavanjem »Smisel in meje eksaktne naravoslovja«. V Zagreb je prispel na povabilo dekana filozofske fakultete prof. Škrebja, ki je gosta pred tem predavanjem pridravlil zbranim poslušalcem v predavalnici tehnične fakultete.

— Poštni promet Hrvatska-Francija. Obnovljen je bil brzojavni promet med Hrvatsko in nezasedeno Francijo.

MILO ZA DRAGO

— To je pa že višek nesramnosti! Posodil sem ti denar, pa te moram že tretje opominjati, da mi ga vrni.

Nikar se ne razburja. Kar pomisli, kolikokrat sem moral jaz priti k tebi, preden sem te pogovoril, da si mi ga posodil.

SLOGA

— Otroka, kaj se morata res neprestano prepirati? Ali se prav v ničemer ne strinjata?

— Saj se strinjata, mamica, in baš zato se prepirava. I jz jva lveč hočeva največji kolač.

V ŠOLI

— Kje nahajamo v naši domovini premog? — vpraša profesor.

— V trgovinah s kurivom, po kletah, na železniških postajah...

Sportni pregled

Končne ocene držav v Milano

Madlanska moštva posameznih sodelujočih držav so na sportnih tekmovanjih v Milano dosegla naslednje zaključne ocene: **Lahkoatletika:** Moški: 1. Italija 478 točk, 2. Nemčija 440, 3. Madžarska 427, 4. Španija 362, 5. Slovaška 302, 6. Hrvatska 296, 7. Bolgarija 131, 8. Holandska 121, 9. Norveška in Belgija po 38, 11. Danska 4. — Ženske: 1. Nemčija 239, 2. Italija 221, 3. Holandska 176, 4. Madžarska 111, 5. Hrvatska 96, 6. Slovaška 95, 7. Norveška 73, 8. Belgija, 9. Danska 3 točke.

Kolesarstvo: 1. Italija 111 točk, 2. Madžarska 69, 3. Španija 68, 4. Danska 37, 5. Hrvatska 9, 6. Holandska 8, 7. Belgija 6 točk.

Tenis: Moški: 1. Italija 22 točk, 2. Slovaška 17, 3. Madžarska 9, 4. Nemčija 7, 5. Hrvatska in Holandska 4 točke. — Ženske: 1. Italija 20 točk, 2. Nemčija 16, 3. Holandska 8 točk.

Plavanje: Moški: 1. Nemčija in Madžarska 155 točk, 2. Italija 149, 4. Španija 92, 5. Hrvatska 91, 6. Slovaška 66, 7. Holandska 21 in 8. Belgija 2 točki. — Ženske: 1. Nemčija 132 točk, 2. Italija 84, 3. Holandska 81, 4. Madžarska 80, 5. Hrvatska 50, 6. Slovaška 37, 7. Belgija 8 točk.

Streljanje: 1. Nemčija 2723 točk, 2. Italija 2578, 3. Madžarska 2506, 4. Španija 2592, 5. Hrvatska 2196, 6. Norveška 1257, 7. Danska 427 točk.

Zaključna skupna ocena: (za vsako prvo mesto 11, za vsako drugo 10 točk itd.): 1. Italija 83 točk, 2. Nemčija 71 točk, 3. Madžarska 63 točk, 4. Hrvatska 48 točk, 5. Holandska 47 točk, 6. in 7. Slovaška in Španija po 35, 8. Belgija 20 točk, 9. Danska 17, 10. Norveška 13 točk, 11. Bolgarija 5 točk.

Tenis: Španija-Portugalska 3:0

O sportnikih s Pirenejskega polotoka prihajajo do nas le redke vesti, čeprav so v svojem delu nedvomno živahni in stremenci za napredkom. Sedaj zvemo, da sta se te dni sestali v Lizboni teniški reprezentanci Španije in Portugalske. Čeprav nam imena ne pomenijo nič, jih zabeležimo v spomin za lepše čase. Zmagala je Španija 3:0.

Blane je premagal Roqueta 6:1, 6:4, 3:6, 8:6; Carles pa Riccardija 6:2, 7:5, 6:3. V igri dvojice sta Marel in Carles premagala Blanca in Roqueta 6:3, 4:6, 6:2, 6:1.

Švicersko kološko prvenstvo

Nedeljsko kolo švicarskega ligaškega nogometnega prvenstva se je končalo z naslednjimi izidi:

Basel-Bienna 2:1, Grasshoppers-Young Boys 4:0, Grenchen-Lausanne 0:0, Luzern-Nordstern 2:1, Cantonal-St. Gallen 4:2, Lugano-Servette 3:2, Young Fellow-Curich 1:0.

Zmaga Gradjanskega v Bratislavi

Ob svečani otvoritvi novega stadiona je bil v soboto in nedeljo v Bratislavi pomembnejši mednarodni nogometni turnir. Poleg domače Bratislave je nastopil zagrebški Gradjanski, dunajski Vienna in bukareški Venus.

Prvi dan sta se Gradjanski in Vienna razšla neodločeno 3:3. Bratislava pa je premagala Venus 2:1. V nedeljo je Vienna premagala Bratislavo 6:5, Gradjanski pa Venus 2:1.

Zmagal je torej Gradjanski s 3 točkami in kolikonom 5:4. Druga je Vienna 3 (9:8), tretja Bratislava 2 (7:7) in četrti Venus 0 (2:4) točke.

Lahkoatletika:

Švedska-Madžarska 95:65

Lahkoatletski meddržavni dvoboj med Švedsko in Madžarsko v Budimpešti se je končal z visoko zmago Švedov, ki so zasledili večino prvih mest. Končni rezultat je 95:65. O tekmovanju bomo še poročali.

V Parmi je bil v nedeljo izbirni miting kot priprava italijanskim lahkoatletov za nastop proti Madžarom. Prireditelj je zelo nagajal dež in so jo morali celo po peti točki sporeda prekiniti. V skoku v višino je zmagal Campaigner z 1.85, v metu klada Taddia z 51.02, v metu na 400 m čez zapreke Colautti v 57.8, v metu krogla Profeti s 14.30 in v metu kopja Matteucci s 57.93 m.

Radio Ljubljana

150 let ljubljanske razsvetljave

Od časov, ko je ljubljanske ulice razsvetljevala samo luna, do današnje vsemestne razsvetljave

Ljubljana, 25. septembra

V starih časih ulična razsvetljava ni delala skrbni magistratu, in kakor kaže, je meščani tudi niso posebno pogrešali. Noč je po naravi dolocena za spanje in meščani so bili tedaj tudi v tem pogledu še mnogo naravnost kakor dandanes. Sicer so tudi v starih časih mnogi ponočevali. Iz starih listin je razvidno, da niso nič manj ljubili zabav kakor dandanes. Če ne verjamete, vam bomo o priliki dokazali. Sprevideli boste, da so v starih časih, ko je bila Ljubljana mesteca, zabave, predvsem plesi, prinašali več dohodkov mestni blagajni kakor dandanes. Če so pa meščani že ponočevali v starih časih zgolj zaradi ponočevanja niso uvažali ulične razsvetljave. Drugih posebnih opravkov, kakor da so se vračali ponoči z zabav, pa niso imeli na ulicah. Slog mestnega življenja je bil tedaj še povsem drugačen. Ni se bilo podjetij, ki bi obratovala ponoči, in nočnih služb ni bilo, če izvajamo službo nočnih čuvajev. Ljudje so tedaj vstajali ob zori in se odpravljali k počitku ob mraku kakor delajo še dandanes kmetje. Seveda pa niso mogli prespati najdaljših nočnih ur tako gladko, da se ne odpravljali spat že ob 4. popoldne, zato ulice niso bile povsem izumrle že ob zgodnjih zimskih večerih. Ljudje so pa bili tedaj bolj vajeni teme in tudi niso mogli pogrešati razsvetljave tako zelo zaradi tega, ker je do tlej še niso poznali.

Zgledi vlečejo

Ob koncu 18. stoletja so pa začeli o ulični razsvetljavi razmišljati tudi v Ljubljani. Naša mesto pač ni moglo zaostajati za drugimi tedanjim evropskimi mesti. V nekaterih mestih so pa tedaj že uvažali ulično razsvetljavo. Zgledi vlečejo in tudi ljubljanci so bili dojemljivi za novosti v širnem svetu. Seveda ne vsi. Vedno je bilo tako, da je vsak napredek naletel na odpor ter da so zagovorniki novosti imeli hude nasprotne. Lahko si mislimo, da ni bilo tako lahko prepričati vseh meščanov, da mora mesto dobiti primerno ulično razsvetljavo. Vprašanje ulične razsvetljave so na magistratu ali na okrožnem uradu (»kresijac«) načeli menda prvič leta 1791. Toda ostalo je le pri razpravi; vendar zadeva ni zaspala, saj so l. 1793 zopet začeli razmišljati, kje bi našli sredstva, za mestno razsvetljavo.

Mesto razsvetljeno vendar že prej

Preden je mesto dobilo ulično razsvetljavo v pravem pomenu besede, ga vendar ni razsvetljevala le luna. Pred posameznimi hišami so brlele laterne, obseane na vse ali manj okrašenih ročicah, kovinskih lestencih. To je pa bila seveda zasebna razsvetljava posameznih bogatejših meščanov in plemičev. Služila je v glavnem le, da so stanovanjci lažje našli vhod in se dotipali do ključa. Razen tega, nedvomno zelo redkih svetilk — v njih je najbrž gorelo olje — so meščane še luči številnih kapelic in kipov po mestu, tako da se je človek lažje znašel, če že ni zašel predaleč v kraljestvo alkohola. K tednji razsvetljavi pa moramo pristevati tudi razsvetljavo priložnostnih svetilk, ki so čakali na gospodo pred zabavišči ponoči, da jo sprejmo bodisi domov ali v drugo gostilno. Svetilke so bili iz vrst revnih ljudi, baje jih je bilo največ iz Krakovega, ki so si iskali pozimi, predvsem v predpustu, dobi plesov, priložnostni zaslužek. Svetilke so z baklami. Navadno niso znali nemško, da so se spoznavali z gospodo, so ji ponujali svojo uslugo: »Bajafajo, belajhtungo?« Prava ulična razsvetljava je pa bila uvedena že zdavnaj vsaj pred magistratom. Tam sta bili baje dve svetilki. Magistratu se je zdelo dovolj izdatkov, če za vzdrževanje te razsvetljave, to se pravi 3 goldinarje na leto, zato pa tudi ni bil pripravljen kaj prispevati za uvedbo splošne ulične razsvetljave po mestu.

Uredba razsvetljave leta 1793

Ljubljana je dobila ulično razsvetljavo pred približno 150 leti. Treba je bilo premagati velike težave, da so zagorele luči na ljubljanskih ulicah. Najti so morali predvsem denar za razsvetljavo, saj veste, da proračun pride navadno iz ravnotežja pri novih izdatkih. Obrnili so se na deželne stanovne, da bi tudi oni kaj prispevali, saj bi razsvetljavo koristila tudi plemičem, ki bi se na razsvetlelih ulicah počutili ponoči boljše kakor v egiptovski temi. Deželni stanovni so pristali, da prispevajo po 218 goldinarjev na leto. Treba je bilo pridobiti za razsvetljavo tudi hišne lastnike. Nekateri so bili pripravljeni prispevati vsaj nekaj, a nekaj se jih je upiralo, kajti razsvetljava se jim je zdelala zgolj potrat. Lastniki na Starem trgu so tako prepričevalno zavržali uvedbo razsvetljave: »Komu je potrebno razsvetlje-

no mesto? Plemstvo ne pogreša razsvetljave, saj si da svetlo, ko hodi na zabavne redute. Tudi meščani ne potrebujejo razsvetljave, kajti priden in pošten meščan hodi spat, ko se stemni in ni vajen potikati se po cestah. Razsvetljava bi bila le v prid ponočnjakov, obiskovalcev redute, plesov, gostiln in kavarn...« Iz druge izjave pa sprevidimo, da je bil neki meščan pripravljen takoj plačati prispevek za razsvetljavo, čim bi mu magistrat plačal pokojnino, ki mu jo je dolgoval dolge mesece. Kljub temu je Ljubljana dobila razsvetljavo.

Brez davkov ne gre

Okrožni urad, ki mu je bil magistrat podrejena oblast, je sprevidel, da Ljubljana ne bo dobila razsvetljave brez uvedbe posebnega davka na hiše. Naložen je bil za tiste čase izredno velik davek. Posredno mnogo so morali plačevati lastniki velikih palač, n. pr. knez Turjaški po 30 goldinarjev na leto. Semenišču so naložili še več, 35 goldinarjev. Davek je bil hudo breme tudi za lastnike manjših hiš, saj hudo morale skoraj vsak plačevati najmanj po 5 do 10 goldinarjev. Zato je razumljivo, da so se meščani zelo upirali uvedbi razsvetljave. V tistih časih je magistrat oddal skoraj vse v najem. Tako je oddal tudi skrb za javno razsvetljavo nekemu najemniku, ki je plačeval 2050 goldinarjev najemnine. Najemnik je seveda tem več zaslužil, čim bolj je varčeval, zato pa lahko mislimo, da tedanja razsvetljava nikakor ni bila bajna.

Kakšne so bile svetilke?

Ni bilo tako lahko preskrbeti primernih svetilk za ulično razsvetljavo, ker je bilo to zvezano z velikimi stroški. Posebna komisija je poizvedovala, koliko svetilk imajo v zasebnih hišah, da bi jih uporabili za javno razsvetljavo. Ugotovila je, da je bilo v vseh zasebnih hišah 214 svetilk, a v 185 hišah svetilk niso imeli. Zato so naročili so 272 novih svetilk in trgovci Merli je prevzel vso skrb za razsvetljavo. Kako je bilo mesto razsvetljeno, sprevidele nekoliko iz tega, da je v Spitalski ulici gorelo 8 luči, kar ni tako malo, a vedeti morate, da so te luči dajale le malo svetlobe. Na sedanjem Mestnem ali tedanjem Velikem trgu je bilo 41 svetilk. Na Čevljarškem mostu jih je bilo 7. V Gospodski ulici 18 itd. Če bi pa vse te luči gorele, bi bili meščani lahko še zadovoljni, a so pogosto ugasnile, še preden so vsi popali. To so si razlagali s slabim oljem trgovca Merli. Vse svetilke pa tudi niso dajale enake svetlobe, saj si nista bili baje podobni niti dve. Zato se meščani niso mo-

gli tudi takoj sprijazniti s razsvetljavo, ko je bila že uvedena, zlasti še, ker so bili prej tako hudi njeni nasprotniki. Neki meščan je dejal, da so v starih časih varen dober živeli brez razsvetljave in da ne pomni, da bi bila Ljubljana razsvetljena, razen ob obisku cesarja.

Razsvetljava se je ravnala po letnih časih

Mesta niso razsvetljevali vse leto; poleti so razsvetljavo lahko pogrešali. Določeno je bilo, da so morale luči goreti od 15. septembra do 15. aprila po 22 dni na mesec do polnoči, v predpustu pa, ko so bili v reduti plesi, vso noč. Toda ne le to: čas prižigavanja so naznanjali s posebnim znamenjem na Gradu. Od 15. aprila do 15. septembra so varčevali z oljem. Dan je bil tedaj dovolj dolg, da so se meščani lahko odpravili spat, preden se je stemnilo. Plesat pa tedaj tudi niso hodili. Ponočnjaki so seveda pogrešali razsvetljavo, če že niso bili preveč v oblasti vinskih duhov, kajti tedaj se jim je že tako dovolj bliskalo pred očmi.

Razsvetljava po mestih

Če se jim je že razsvetljava zdelo tako nepotrebna v mestu, so jo nedvomno tem lažje pogrešali v predmestjih. Ni ugotovljeno, kdaj je bila razsvetljava uvedena v Krakovem in Trnovem. Seveda so pa imeli razsvetljavo v predmestjih že v prejšnjem stoletju, še preden so bile položene plinske cevi. Najprej so uporabljali repično olje in šele od leta 1864 petrolej. Istega leta je bila uvedena plinska razsvetljava do šentjakobskega mostu. Zanimive podatke o razsvetljavi v Krakovem in Trnovem je zbral I. Vrhovnik v svoji knjigi »Trnovska župnija v Ljubljani, Plše, da je v tistem času prižigal luči v Krakovem stari Grabljevec, trnovske pa Nagodela. Po Grabljevevi smrti je prevzel skrb za razsvetljavo Krakovega Kraljeva Ančka (po možu Brecljnika). Ančka je prvotno prižigala luči v kolodvorski okolici. Začela je prižigati pri nunski cerkvi in nadaljevala do Bežigrada in Novega sveta. V Krakovem je pa začela prižigati najprej na Frtici in nehala v Rečni ulici. Prižigati je bilo treba 18 svetilk. Ančka je hodila zvečer po očistene in nalite svetilke z zabojem v plinarno. Prenasala jih je v zaboj na glavi, na rami je pa imela optačo še lesto. Ni je zadržalo tudi najslabše vreme. Zjutraj je pobrala svetilke in jih odnesla v plinarno. Takšne izločne razmere so vladale do leta 1898, ko so tudi predmestja dobila električno razsvetljavo.

Mednarodna pogodba o sladkorju

Njeno podaljšanje do 31. avgusta 1944 pravno ni veljavno

Iz Londona je prišla nedavno vest, da je 14 pogodbenic podaljšalo za dve leti mednarodno pogodbo o sladkorju in sicer do 31. avgusta 1944. Že prej so pa iz Londona poročali, da je bila Indija iz te pogodbe izločena. Ali naj v tem sklepu vidimo podaljšanje v maju 1937 sklenjene in 1. septembra istega leta uveljavljene mednarodne pogodbe. Nikakor ne! Leta 1937, sklenjeno pogodbo je podpisalo 22 držav. Sedanjih pogajanj se pa niso udeležili zastopniki evropskih držav, kjer se prideluje sladkorna pesa. Poleg tega so se pa politične razmere na Javi in Filipinih tako temeljito spremenile, da lahko govorimo v imenu obeh samojaponska. A tudi na Javi in Filipinih se prideluje mnogo sladkorja. Jasno je torej, da sedanja pogajanja ne morejo biti merodajna in obvezna, ker se jih ni udeležilo več držav, ki igrajo v pridelovanju sladkorja vazo vlog. Podaljšanje mednarodne pogodbe o sladkorju ne more biti pravno veljavno.

Sicer pa to dejstvo tudi ni važno tako kakor rečimo vprašanje kdaj ima še praktičen pomen mednarodna pogodba o sladkorju in po njenem izvršnem organu storjeni sklepi. Tudi na to vprašanje je treba zanikati. Od začetka sedanje svetovne vojne se mnoge vlade v prvi vrsti angleška niso več držale določb pogodbe, dočim so jih druge vsaj na videz še izpolnjevale. Anglija je že v začetku vojne preusmerila svojo politiko v pogledu sladkorja, tako da odgovarja zahtevam in težnjam njenega vojnega gospodarstva. V novem podaljšanju mednarodne pogodbe moramo videti

samo golo formalnost brez praktičnega pomena.

Ta pogodba je zdaj itak zgolj angleško-ameriška zadeva. Sicer je pa bil sladkorni svet že pred sedanjo vojno v bistvu le orodje v rokah angleškega gospodarskega imperijalizma. To se je jasno pokazalo spomladi 1939, ko je zahtevala Anglija zvišanje kvote za izvoz sladkorja, da bi lahko povečala svoje zaloge za primer vojne. Čeprav je pomenila ta zahteva udarec v obraz sladkor izvažajočim državam, se je vendar Anglije posrečilo uveljaviti jo. Ker so bila vsa važna mesta zasedena po Angliji ali njihovih prijateljih, poleg tega je bila pa večina sladkor izvažajočih držav v pogledu prodaje sladkorja odvisna od Anglije.

Židje v Bolgariji

morajo nositi znake

Komisar za židovska vprašanja v Bolgariji je izdal naredbi, po kateri bodo kaznovani z zaporno kaznijo in denarno globbo do 100.000 levov vsi židje, ki bi od 29. t. dalje ne nosili predpisanih znakov, ali ki bi oblasti v njihovih stanovanjih našle obleke brez židovskega znaka. Židovska občina mora poskrbeti svojim članom za znake. Posebna okrožnica prosvetnega ministrstva poziva tiste žide, uslužbene v ministrstvu ali njemu podrejenih uradih, ki se niso smatrali po dosežanih zakonih in naredbah za osebe židovskega porekla, da se smatrajo zdaj za take po naredbi minist-

Oddelki italijanske konjenice, ki je ob Donu hrabro sodelovala pri uničenju sovražnih sil

strstva z dne 29. avgusta, naj prijavijo svoje poreklo v enem mesecu. V dvomljivih primerih odloča o vprašanju porekla komisar za židovske zadeve. Ti židje ne smejo biti v državni službi, v kolikor pa so, morajo biti takoj odpušteni. Zdravniki židovskega porekla bodo deloma podvrženi civilni mobilizaciji. Navzlic temu pa ne smejo biti člani Zveze bolgarskih zdravnikov, ker bi sicer imeli pravico do privatne prakse. V primeru mobilizacije se smatrajo zdravniki židovskega porekla za državne uslužbence in kot taki prejema tudi plačo. Komisar za židovske zadeve je izdal tudi naredbi, ki točno določa, kateri po židih storjeni prekrški proti predpisom o prehrani in cenah naj se smatrajo za verižništvo oziroma navijanje cen.

Podražitev tobaka v Rumuniji

Rumunski ministrski svet je sprejel uredbo o splošnem zvišanju cen cigaret, cigar in tobaka. Zvišanje znaša povprečno 33 odstotkov. V poročilu finančnega ministra, ki je zagovarjal zvišanje cen tobaka in tobakovih izdelkov, je rečeno, da se je povečala povprečna poraba tobakovih izdelkov od 460 na 820 g na vsakega prebivalca. Na eni strani je treba torej upoštevati povečanje konzuma, na drugi strani pa omejitev proizvodnje tobakovih izdelkov. To pa zahteva tudi omejitev konzuma.

Poleg tega je bila Besarabija v pogledu pridelovanja tobaka zanemarjena, dokler so jo imeli v rokah Sovjeti. Posledica tega je bila, da so se skrčile tudi zaloge tobaka. Letos spomladi so zasedili rumunski pridelovalci tobak samo na 9000 ha. Država je bila zato prisiljena odrediti zvišanje proizvodnje potom obveznega pridelovanja tobaka. Tako se je povečala površina tobakovih nasadov na 25.000 ha. Potrebni so bili pa novi ukrepi za normalizacijo in ureditev konzuma tobakovih izdelkov. Na eni strani so bile zvišane cene tobakovih izdelkov in prilagojene sedanji kupni moči prebivalstva, na drugi strani bo pa država preskrbelja, da bodo kadilci segali bolj po boljnih vrstah cigaret in cigar.

Zgodnja trgatve na Madžarskem

Na Madžarskem se prične trgatve navadno v septembru. Madžarsko kmečko prebivalstvo pa ne razume pod besedo »trgateve« samo trgatve v vinogradih, temveč tudi spravljane jesenskih pridelkov med njimi tudi krompirja. V večini madžarskih vinorodnih krajih se je trgatve že pričela. V krajih med Donavo in Tiso in v peščenih pokrajinah južne Madžarske je dozorelo letos grozdje zelo zgodaj. Trgateve se letno na Madžarskem v marsikaterem pogledu razlikuje od trgatve v prejšnjih letih. Prej je šlo grozdje večinoma takoj v stiskalnice in le nekatere vrste plemenitega grozdja so bile izvezene. Klasifikacija grozdja namreč ni poplačala truda. Letos pa madžarski vinogradniki mnogo bolj pazijo na grozdje kakor druga leta. Lepo grozdje ne gre v stiskalnice, temveč bo shranjeno za zimo. To pa zahteva precej dela, da se prepreči gnitje grozdja. Madžarski vinogradniki suše grozdje večinoma

na zraku. Za sušenje je prikladno zlasti grozdje z debelimi lupinami. Letos je letina na Madžarskem tako dobra, da mali vinogradniki nimajo na razpolago dovolj sodov za mošt. Zato morajo svoje grozdje konzervirati ali prodati. Povpraševanje po grozdju je pa letos majhno, ker je obrodila trta povsod dobro.

Madžarska ima letos tudi dobro letino sadja zlasti češpelj in jabolk. Isto velja za krompir in druge poljske pridelke. Zelo dobro je obrodila na Madžarskem tudi koruza, ki so jo sejali zaradi spomladnega deževja pozno.

Za smeh

NESPORAZUM

— Gospod doktor, strašno me boli glava.
— Oprostite, gospa, toda jaz sem doktor filozofije!
— Ah, bože moj, kakšne bolezni so na svetu!

VARČNA KUCHARICA

— No, kako je vam vseh novih električni kuhinjski, — vpraša gospa kuharico.
— Imeniten je! Že dva tedna, odkar sem pri vas, sploh ni ugasnil.

ZENSKA DIPLOMACIJA

— Slišala sem, da si se sprijela z Elzo.
— Da, res je, toda včeraj sva se pobotali, ker bi rada zvedela, kaj govori o meni Silva.

PREVIDNOST

Dve priletni turisti prideta na svojem izletu do železniškega postajališča in vprašata železničarja:
— Ali je jutranji vlak že odpeljal?
— Že, — odgovori železničar.
— Kdaj pa prispe piholjni?
— Ob desetih.
— To se pravi, da dve uri ne bo nobene vlaka.
— Da.
— Tudi tovrstnega ne? Ali pa bo morda vozila mimo sama lokomotiva?
— Ne, pred deseto ne bo vozila tod niti lokomotiva.
— Hvala za prijaznost — torej lahko greva čez prog.

V ATELJEJU

— Mojster, kako lepe so te barve! O, ko bi jih mogla vzeti s seboj! — pravi mlada dama, občudujoč slikarjeve umotvore.
— To vam pa ne bo težko, gospa, saj itak sedite na paleti.

NJO ČUDNEGA

— Ta krava je vrgla lani telčka s tremi nogami, letos pa zopet enega s petimi. Kaj praviš na to?
— Kaj bi rekel? Dva telčka — osem nog.

PRED SODISCEM

— Vi torej trdite, da ima obtoženec krive noge?
— Da, gospod sodnik.
— Kakšne, X ali O?
— Na črke pa nisem posebno pazil.

ZASLUŽENA OBLEKA

— Od kod ti ta krasna obleka.
— Sama sem jo zaslužila.
— Kako?
— Moža sem odvadila kaditi.

SPOMINI

— Baš pišem spomine na svoja mlada leta.
— Ali se že prišel do poglavja, ko sem ti posodil petsto lir?

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

»Jaz sem ubil Rebeko,« je rekel Maksim. »V hišici sem jo ustrelil s samokresom...« In potapljač jo je našel, ležečo na tleh v ladijski kabini.

»Kaj storiva zdaj?« sem vprašala. »Kaj porečeva?«

Maksim ni odgovoril. Stal je ob kamninu in strmел predse s široko odprtimi očmi, ki niso videle ničesar.

»Ali je kdo ki ve?« sem vprašala. »Saj ni nikogar, da bi...«

Odkimal je. »Nikogar.«

»Nikogar, razen tebe in mene?« sem vprašala.

»Nikogar razen naju dveh.«

»Frank!« sem vzliknila, prevzeta od nenadne misli. »Ali si trdno prepričan, da Frank ne ve?«

»Kako naj bi vedel? Sam sem bil. Temna noč je bila...« Premolknil je. Sedel je na stol, ki je stal nedaleč od njega, in se zgrabil za čelo. Pokleknila sem predenj. Molčal je, ni se ganil. Po sili sem mu odtrgala roke z obraza in mu pogledala v oči. »Ljubim te. Ali mi boš zdaj verjel?« Poljubil me je na obraz in na roke ter jih stisnil k sebi kakor otrok, kateremu se počasi zbujajo zaupanje.

»Misliš, da bom zblaznel,« je izpregovoril. »Dni in dni, drugega za drugim, zmerom to prič-

105

kovanje, da se bo nekaj zgodilo. In odgovarjanje na tista grozna sožalna pisma! Pa listi in intervjuji... vse muke, ki nastajajo okrog tragedije. In pri tem moraš jesti in piti in nenehoma paziti, da ostaneš normalen človek in se ne pokažeš norca... Frith, služinčad, gospa Danvers... ta Danversovka, ki se je nisem upal zapoditi iz hiše, ker je bila Rebekina prijateljica in bi bila utegnila kaj slutiti ali uganiti... In Frank, ki je bil zmerom okrog mene, zmerom tako obziren in sočuten... »Zakaj ne greš na potovanje?« mi je venomer prigovarjal. »Jaz tu lahko kar dobro sam vse opravim. A ti bi moral kam iti.« In Giles pa Bea, uboga, draga Bea, ki ji tako docela manjka tenkočutnosti. »Zdi se mi, da komaj stojijo na nogah, ali se ne bi mogel posvetovati s kakim zdravnikom?« In sem jih moral prenašati, vse, vedoč, da je sleherna beseda, ki mi pride iz ust, samo laž!

Krepko sem ga stisnila za roke in se vsa prižela k njemu.

»Nekoč je že malo manjkalo, pa bi ti bil povedal...« je nadaljeval. »Tisti dan, ko je bil Jasper ušel k zalivu in si stopila v hišico po kos vrvice. Sedela sva tukajje, kakor zdaj, in potem sta prišla Frith in Robert s čajem.

»Da,« sem rekla, »spominjam se. Zakaj nisi takrat izpregovoril? Ves ta čas bi bila lahko skupaj, pa sva ga zamudila. Toliko dni, toliko tednov...«

»Tako daljna si mi bila. Zmerom si hodila z Jasperjem na izprehod po vrtu, zmerom si bila zase. Nikoli nisi tako prišla k meni kakor danes...«

»Zakaj mi nisi povedal?« sem šepetala. »Zakaj mi nisi povedal?«

»Misliš, da si si nesrečna, da se na smrt dolgočasiš. Toliko starejši sem od tebe. Zdelo se mi je, da si rajši a Frankom kakor z menoj. Proti meni si bila tako čudna: nedostopna, plaha...«

»Kako bi ti bila mogla prihajati naproti, ko sem vedela, da venomer misliš na Rebeko?« sem dejala.

»Kako bi bila mogla terjati, da me imej rad, ko sem bila prepričana, da jo še vedno ljubiš?«

Potegnil me je k sebi in mi globoko pogledal v oči. »Ali, kaj govoriš?« je vprašal. »Kaj hočeš reči?«

Vzravnila sem se na kolenih. »Misliš, da me vselej primerjaš z Rebeko, kadar koli se me dotakneš. Če si govoril z menoj in me gledal, kadar si hodil z menoj po vrtu ali sedel meni nasproti za mizo, sem zmerom čutila, kako misliš: 'Takole sem delal z Rebeko... in takole... in takole...'«

Maksim me je osuplo pogledal, kakor da ne razume.

»Ali mar ni res? Ali ni tako?« sem rekla.

»Oh, moj Bog!« je vzliknil. Porinil me je od sebe, vstal in jel hoditi sem ter tja in lomiti roke.

»Kaj je? Kaj ti je?« sem vprašala.

Mahoma se je zasukal na petah in me pogledal, ki sem žela na tleh. »Torej si mislila, da ljubim Rebeko?« je vprašal. »In zdaj meniš, jeli, da sem jo iz ljubezni ubil? Ne, sovražil sem jo, da veš; najin zakon je bil že iz prvih dni burka. Rebeka je bila nesrečnica, pokvarjenka, izprižena do mozga.

Nikoli se nisva ljubila, nikoli nisva imela niti enega trenutka resnične sreče. Rebeka je bila nezmožna ljubezni, nežnosti, sramu, vsega... Saj niti ni bila normalna ženska.«

Molče sem žela pred njim na tleh in ga gledala.

»Zenska bistrega razuma, to pač,« je nadaljeval.

»Prekleta bistrega. Kdor jo je poznal, si ne bi bil nikoli mislil, da ni najboljše, najplemenitejše, najgloblje bitje pod solncem... Zmerom je vedela, kaj in kako mora govoriti z ljudmi; vsakemu značaju se je znala prilagoditi. Da si se kdaj seznanil z njo, bi ti bila takoj segla pod pazduho in te odvedla na izprehod po vrtu, poklicala Jasperja in se pomenkovala s teboj o cvetlicah, glasbi in slikarstvu... o vseh stvareh, ki bi bila vedela ali domnevala, da se z njimi najrajši ukvarjaš; očarala bi te bila, kakor je očarala vsakogar. Na kolena bi bila padla pred njo in jo malikovala.«

Tako govoreč je Maksim hodil sem ter tja, venomer sem ter tja...

»Ko sem se poročil z njo, so me imeli za naj-srečnejšega človeka na svetu. Tako lepa je bila, tako zabavna; bila je v vsem vrhunec človeške popolnosti. Še babica, ki je bila tiste čase žena izbirčnega okusa, jo je od prvega trenutka oboževala. Tri lastnosti ima, ki so za ženo najvažnejše,« mi je rekla: »dobrega rodu je, bistrih možganov in lepa.« In jaz sem vse to verjel ali sem se vsaj sfilil, da bi verjel. Hkratu pa je bila na dnu mojega srca senca dvoma, ki me je grizla. V njenih očeh je bilo nekaj... nekaj...«